

Grundtvig-arkivet fasc.: 180.

Registreret af: GA d. / 2 1958.

Evt. enhedens nr.: 2.

1. Titel el. kort indholdsangivelse:

Antal sider: 32.

Om Tylvten og Sammes Endeligt (Udkast)

Antal blade: 45r - 60v.

Format: kvart.

2. Papirsort (farve og evt. vandmærke): hvidt, vmk.: bikube med ornamenter, HONIG

7. Ms.' første linie: Tylvten, som uagtet den vil synes christelig,

3. Afmærkning (I. J. N. osv.): På første læg 3 prikker, på de øvrige læg kruseduller eller prikker.

8. Ms.' sidste linie: Navnkundighed derpaa. Jeg veed det, de unge Studerende ere hartad

4. Ortografi: ...

9. Tryk el. benyttelse: utrykt.

5. Andre ydre kriterier: ...

6. Indre kriterier (allusioner, citater m. m.): hentydninger til "Tylvtens" latinske stil i "Dagen".

10. Tidl. forskeres skønsmæssige datering(er): ...

11. Nr. i bibliografien: ...

Indholderegest:

Gr. kritiserer navnet "de Tolv" (jf. apostlene). Angriber, hvad Gr. omtaler som "Noget som de kalde: Giendrivelse...samt en edelig Erklæring til Publikum". Gr. ironiserer over Tylvtens latinske kundskaber - og dens medlemmers kundskaber i det hele. Ved at forsvare sin latinske stil kan Tylvten ikke "forsvare sin slette Sag" (bl. 45v). Baggesen havde været i sin gode ret, dersom han havde krævet, "i det Mindste to vederhæftige Mænds Underskrifter som Cautionister og Selv-Skyldnere for de baade ham og Publicum aldeles ubekjendte latinske Munde...ja ogsaa for sin danske Forstand maatte Tylvten have stillet gyldig Caution..." (bl. 46r). Det gør Gr. ondt, at Baggesen "har indladt sig paa at rette Tylvtens latinske Stil, da han derved har ligesom aabnet den et Smuthul, hvori den nu ganske rigtig er krøbet, og kunde let indbilde den kortsynede Mængde at være krøbet, krøbet med Seier og Ere" (bl. 46v). Baggeses kritik og fortale kunde sandt nok have berettiget "letnemme og dristige Unger-Svende" til at forsvare deres angrebne lærer (Oehlschlæger). Men..."ikke eet Skridt videre kunde

Tylvten gaee uden at støde an mod sømmelig Beskedenhed..." (bl. 47r). Gr. vil endog gå så langt som til at indrømme de unge mennesker ret til at tilbyde Baggesen en "Mund-Kamp, paa Latin eller Dansk, hvilket han vilde, om hans Critiks Forsvarlighed". Det vilde være "en Kiækhed", der hellere "maatte bryde lidt for tidligt ud, end fattes for den studerende Ungdom", selvom den måske gjorde sig til grin (bl. 47v).

Det gale er, at Tylvten har udfordret Baggesen og truet ham med at stemple ham som en lumpen "Skiændegiæst". En sådan uforskæmmethed "kan ingen Dansk Forfatter billige, uden derved at udskyde sig selv af det danske Forfatter-Lag, hvori Jens Baggesen staaer, som han var muret, for Historiens Øine" (bl. 48r).

"Dansk er fra de forbigangne Tider kommet til os i Følge med Beskedenhed, Sandheds-Kiærlighed, Ærbødighed for de graa Haar, udmærkede Evner, og priselige Værker." Overfor disse idealer er danske forfattere ansvarlige. Meget er "forbrudt og forsønt i det forrige Aarhundredes to sidste Decader" og fornemmelig "i det sidste bedrøvelige Aar-Tylvt". Hine tiders forfattere står til regnskab for, hvad de "vovede eller lodde ustraffet voves mod Kirke og Konge, mod Nordahl Brun og Jacob Baden, mod Balle, Tode og mod Flere, men billig, som Historien med al sin Strængthed er, vil den undskylde Meget med hine Dages brusende Mal-Strøm..." (bl. 48v). (Sml. fasc. 180, nr. 1, bl. 19v - 20r).

Det 19. århundrede begyndte med "en Mathed og Ligegyldighed, som myntet paa at tage Livet af Historien, før den kunde komme til at udøve sin Ret over det forbigangne, med Skyld belæssede Aarhundrede". Men historien lader ikke sin mund binde "i sin nordiske Hjemstavn". Lynilds-Manden, Steffens ("Henrik Fuglefænger", sml. fasc. 180, nr. 1, bl. 24r) trådte frem - og Oehlenschläger, "hvis Harpe-Slag skiælvende gienlød i den hjemkomne Fri-Skyttes: Jens Baggesens Krum-Horn." - "At Oehlenschläger fordrede en Hoved-Stemme, skiondt han end var ung, er ingen Brøde, aldenstund han løftede en Stemme, som lod sig høre over Bjergene (bl. 49r) - til Priis for den bespottede Kirke, den foragtede Aand, og de hartad forglemte dybtgribende Oldsagn, om det høiere Liv og de vældige, herlige Fædre i Norden."

Det var heller ingen brøde, at Baggesen "skiftede Lyd" med Oehlenschlägers små modstandere, der både vilde nægte ham "ei blot Berømmelse for Stemmen han løftede men Stemme-Ret" (!) (bl. 49v).

"Nu kom endelig ogsaa jeg med", og Gr. mindes de mange bebrejdelser, der mødte ham "for Brud paa Danskhed, paa Beskedenhed, saa-

velsom Ærbødighed for de graa Haar, de udmærkede Evner og priselige Værker..." Gr. forsvarer sig med at sige, at om han end i nogen henseende har foregået de yngre med et udansk eksempel, "da har jeg ogsaa foregaaet dem med det ægte danske: med al Flid at sige Sandhed...vil de følge mig i det Stykke, da tør jeg forsikre dem Historiens fulde Tilgivelse" (bl. 50r).

Gr. benytter anledningen til et blik på sin "Færd paa Forfatter-Banen". Han startede ikke som partigænger, hverken for Oehlen-schlæger eller andre, men vakt af "Steffens, Schiller og Goethe, Fichte og Schelling, og begejstret ved Oehlenschlæger". Han trådte frem som "historisk-christelig Tænkter og historisk-mythisk Tilskuere, altsaa i nødvendig Modsetning til det attende Aarhundrede, og Alt hvad samme tilhørte." Han var "eensidig indtaget...for den Nordiske Oldtid og det nittende Aarhundredes mystiske Aand." I sit første tidsrum (1806-10) har han intet at bebrejde sig som forfatter "undtagen et spottende Angreb paa Professorerne Sander og Rahbek - som jeg for længe siden har misbilliget som udansk..." (bl. 50v).

I sit 2. tidsrum, 1810-1815, skrev Gr. som "bibelsk Prædikant" - og bibelsk historiker med endnu langt strengere ensidighed, "eensidig indtaget for den evige Sandhed" - og - "den evige Sandhed kan ikke være beskedet, kan ikke skaane noget timeligt Forhold." Han beskyldtes for at have betragtet alt "med et luthersk Øie", men trøster sig med, at en sådan betragtning er "gammel Dansk og kan historisk ei være Udansk" (bl. 51r).

Han indrømmer, at han har været for hård ved Bastholm (VK 1812), men har bedt "Oldingen om Forladelse, dog kun betinget" - nu beder han ubetinget om tilgivelse (bl. 51v). - Gr. kommer ogsaa ind på sit satiriske angreb på Baggesen ("Strøe-Tankerne") - men det skete med "venlig Hu", for at Baggesen skulde lære Gr. at kende som skribent (jf. fasc. 180, nr. 12, bl. 102r), inden han dømte ham. Kun Baggesen selv har forstået "Strøe-Tankerne". - Derimod angrer Gr., at han i VK 1812 har skrevet, at Baggesen havde "forliist Kiærlighed" (jf. US II, p. 375) (bl. 52r).

Fra sit 3. tidsrum ("fra 1815 til Nu") er han sig ingen udansk gerning bevidst. - I det følgende meddeler Gr. sit syn på Tylvten og dens folk, begyndende med en karakteristik af det ny "Kuld Skrivere, som uden Navn" skrev i "Athene", og som "gave sig Mine af, med Oehlenschlæger og lidt Meer i Ryggen at udgiøre en ny Skole." - "Mig overlode de Smaae for det Meste til Udgiveren...paa Baggesen var det

især de vilde fortjene deres Sporer..." De vilde gerne "ride os alle til Vands i Rende-Steenen, de paastod at have indladt fra de berømteste Spring-Vænde i Tydskland" (bl. 53r).

Gr. ironiserer over "Athenes" død og Baggesens "Gienopstandelse" i "Reise-Breve" ... "Vel kom Peer Vegener, Hauch og nogle andre af den sprængte Hær som brattest og snart hovedkulds paa Benene" - og Tylvtens blev dannet, bestående af "to maadelig, de andre slet ikke bekendte for Publikum" (bl. 53v).

Gr. ironiserer over Tylvtens forargelse, på baggrund af den kendsgerning, at den betegner en forfatter som Baggesen med et "iste" og støvner ham med trusler (jf. US III, p. 642). Synes at citere et stykke af Tylvtens "stævning", der ironiserer over Baggesens titler (eller mangel på sådanne) (bl. 54v).

NB: Overgangen til bl. 55r tvivlsom, uagtet Gr. selv har nummereret det pågældende læg (6).

Gr. tror ikke på nytten af "de latinske Ordsrifter paa Studie-Gaarden" (bl. 55r). Er der siden Gr. "lærde Latin...kommet Noget ikke blot Magisk, men al baade guddommelig og menneskelig Forstand overgaaende" ind i latinen, siden latinen kan afgøre, om Baggesen er "en god dansk Criticus eller ikke"... (bl. 55v). Men da Gr. har tilstået, at han "ikke troer paa Classikernes Guddommelighed", vil han "for Løiers Skyld" anmærke, at selv "hos Saxo Grammaticus, der dog efter Peer Degns ikke saa gale Mening har betydelig forbedret det latinske Sprog..." har Gr. ikke kunnet spore, "at Latin i høiere Forstand var nær saa dybt eller kraftigt som enten Tydsk eller Dansk..." Han foreslår i spøg Tylvtens medlemmer at fordanske Saxo bagfra, så at han og de kan mødes på halvvejen, "saa kunde Publicum skionne, hvem der læste bedst Latin, og hvilket Sprog der var kraftigst" (bl. 56r).

Efter denne "Paamindelse til Tylvtens om at gøre for Efter-Tiden en sikkrere Prøve paa sit klassiske Studium end hid til Dags", så at dens aktion ikke bliver et slag i luften (bl. 56v), vender Gr. sig imod dyrkelsen af græsk og latin "blot som saadan". Han vil ikke undervurdere de gamle sprogs betydning for videnskabelighed, men Tylvtens må lære, at "Vaas er Vaas, paa hvad Sprog det saa end skrives" (bl. 57r), hvorimod "Vid og Forstand, Kundskab og Indsigt i hvad der angaaer det historiske...og alt hvad der taler til Menneket med Hoved og Hjerte", fortjener..."Forstands-Agtelse og Ærbødhed...i hvad Sprog det end er udtrykt" (bl. 57v). De ældre

som yngre forfattere, "som udgiøre en virkelig Fortsættelse af hvad der i Fædrenes Dage begyndtes"...kan..."være aldeles rolige" i forholdet til Tylvten..."de, der lade haant om at naae os, skal vist ikke springe os forbi"...(bl. 58r). "Vi staae i Historien, og kan sige i højere Forstand med Goethe, at vi derved have Fodfæste paa // den velbegrundede, varige Jord..." (osv. Se US III, p. 543, l. 30-35, hvor omtrent det samme genfindes). Kun i historien vindes navnkundighed og attråværdigt selskab, kun historien giver vished om menneskets sunde udvikling og "Sandhedens fuldkomne Seier" (bl. 58v) og om "sand Oplysnings afgjørende Seier." ... End ikke frygten for, at "det danske Folk skal komme til at miste sin Krone"...nøder til at gå i rette med "en opløbet Ungdom"...thi blev historisk digten og tragten end landsforviste, da vilde de bedste herhjemme udvandre..."var det saa end til Heklas iisgraa sørgelige Øe, og der fortsætte Danmarks historiske Liv..." (bl. 59r). (Sml. fasc. 180, nr. 1, bl. 8v - 10r og US III, p. 645, lin. 24-25, hvor der er næsten fuld verballighed). Når der alligevel er grund til at løfte stemmen mod Tylvten er det for den gode samvittigheds skyld og i håb om, at Tylvtens medlemmer trods alt kan "blive skikkede til at afløse os med Æren..." (bl. 59v). Og Gr. har også en personlig grund til at henvende sig til "den studerende Ungdom". Han nævner, at "Fjerde-Parten af Tylvten...slog i 1814 Haand i Haand med mig..." (Hellig-Tre-Konger-Lyset) (bl. 60r) "og lovede med mig, med velberaad Hu...til sidste Blods-Draabe at elske det Danske Fædrene-Land og have aabent Øre for Sandhed..."

Han håber, at Tylvten vil fortryde "sin aabenbare udanske Adfærd" og vender sig mod enhver beskyldning for at være fanatiker eller partistifter (bl. 60v).

Datering: I "Nyeste Skilderie etc." 10. og 14. november 1818 offentliggjorde Gr. sit første indlæg mod "Tylvten" (se US III, p. 624-634). Herpå svarede Hauch 21. november. Begtrup nævner ibid., at Gr. ikke svarede herpå, og at først professor F. C. Petersens "Gjendrivelse af Baggosens Angreb paa Sproget i den ham tilsendte latinske Udfordring" (Dansk Litteratur-Tidende Nr. 47) påny kaldte Gr. frem (med "Om Tylvten til Vedkommende" i "Nyeste Skilderie etc." 12. og 15. december 1818). I begyndelsen af sidstnævnte store indlæg (US III, p. 636) nævner Gr., at han har haft til hensigt "ved en historisk Udsigt over den danske Literaturs Giæring i det Nitten-

de Aarhundrede...at bringe et gennemskinnende Lys ind i Sagen og derpaa...ladet Sagen dermed beroe..."

Det foreliggende ms. er ligesom fasc. 180, nr. 1 og 12 samt 3, 4, 13, (14?), 15, 16 og 18 et forarbejde til det nævnte skrift om Giæringen i det Nittende Aarhundredes danske Literatur. Enkelte partier fra disse udkast er - som antydet i regesten - indgået i "Om Tylvten til Vedkommende". Gr. har øjensynlig haft svært ved at finde den passende form på et nyt svar til Tylvten, og F. C. Petersens "Gjensvar" i det af P. E. Müller redigerede tidsskrift, har givet ham en kærkommen anledning til et nyt indlæg i striden. Rækkefølgen af de forskellige mss. lader sig kun bestemme ved en mere indgående undersøgelse, men et og andet kunde tyde på, at fasc. 180, nr. 1, er det senest affattede.

Om affattelsestiden for samtlige herunder hørende mss. kan kun siges: slutningen af november og måske de første dage af december 1818.